

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

kunta

Vastaajatahon virallinen nimi

Muuramen kunta

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Simo Oksanen

palvelujohtaja

Muuramen kunta

simo.oksanen@muurame.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Muuramen kunnanhallitus 21.9.2020.

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Keski-Suomen maakunnan tai Muuramen kunnan näkökulmasta katsottuna pelastustointia koskevat muutokset jäänevät vähäisiksi.

Kokonaisuuden ohjaus voi parantua, ja synergiaa pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminnassa syntyä (laajemminkin kuin ensihoidon osalta). Valtakunnallinen yhdenmukaisuus ja vaikuttavuus tuskin merkittävästi paranevat esitettyjen lisähenkilötyövuosien kohdentamisella sisäministeriön pelastusosastolle. Alueellisesti ja paikallisesti palvelujen saatavuus kehittyy, jos rahoitus turvataan. Alueiden pelastustoimen järjestelmien yhdenmukaistamisesta huolimatta samankaltaisissa olosuhteissa esiintyy edelleen erilaisia tuotantoratkaisuja, jotka osaltaan selittävät kustannuseroja

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

kyllä pääosin

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei pääosin

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Pohjanmaan sote-maakunnan.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Kysymys 9: Esitetyn säännöksen mukaisesti nykyisten erva-alueiden yhteistyö erikoissairaanhoidon osalta laajenisi koskemaan koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa, josta olisi tehtävä yhteistyösopimus.

Keski-Suomessa (sekä useammassa muussa) maakunnassa sote-maakunnan käynnistäminen on jo itsessään merkittävä muutos, jossa useiden järjestäjän, sekä erilaisen järjestämismallin vastuille kuuluvat sote-palvelut kootaan yhden järjestäjän tehtäväksi. Hallitun muutosprosessin toteuttamiseksi, sekä maakuntien yksilöllisten tarpeiden huomioimiseksi varsinainen yhteistyöaluetasoinen toiminta perustason palveluissa tulisi toteuttaa sopimus pohjaisesti. Käytännön yhteistyöaluetasoinen toiminta tulisi käynnistää siirtymäajan jälkeen. Vain näin toimien sote-maakunnat ehtivät muodostaa tosiasiallisen käsityksensä yhteistyösopimuksen sisällöistä tai maakunnan tarpeista perus- sekä erityistason palveluissa.

Yhteistyöalueen vastuumaakunnan määrittämät osa-alueet ja sopimussisällöt eivät saa missään tilanteessa vaarantaa sote-maakunnan itsehallinnollista asemaa tai järjestämisvastuun kantamisen mahdollisuuksia.

Suuremmasta kokonaisuudesta johdettu epäedullinen osaoptimointi heikentäisi maakunnan kykyä huolehtia alueen asukkaiden palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta, talouden kantokyvystä, sekä maakunnan tasoisesta päätöksentekokyvystä.

Kysymys 21: Valmiuskeskusmuutoksessa tulee edetä asteittain vastaavasti kuin muussakin yhteistyöalueen toiminnan tiivistämisessä, perustelut vaiheistamiselle ovat samat kuin yhteistyöalueiden sopimusten laatimisessa. Vastaavat mallit tulee luoda ensin maakuntatasolla, joita tukemaan tulee rakentaa yhteneväiset tiedon tuottamiseen liittyvät järjestelmät ja toimintamallit. Valmiuskeskussuunnittelun tulee huomioida maakuntien sisäinen järjestämisen vastuu, sekä yhdyspinnat alueensa kuntiin. Tällaista lähialueiden toimintaedellytykset tulee turvata myös poikkeusoloissa.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Kysymys 28: Kuten sosiaali- ja terveystaloudessa, myös pelastustoimessa tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin tulee toteuttaa maakuntien paikallisten olosuhteiden sekä tunnistettujen tarpeiden pohjalta. Ennen ylimaakunnallisten tehtävien määrittelemistä tulee varmistaa maakunnan sisäisen synergian ja yhteistoiminnan syntyminen sote – pela - kokonaisuuksien kesken. Varsinainen yhteistyöaluetasoinen toiminta tulee toteuttaa tarkoituksenmukaisuusarvioinnin jälkeen sopimus pohjaisesti siirtymäajan jälkeen.

Näin sote/pela -maakunnalle ehdittiin muodostua käsitys siitä, mitkä palveluita tulee huomioida yhteistyösopimuksessa.

Yhteistyöalueen vastuumaakunnan määrittämät osa-alueet ja sopimussisällöt eivät myöskään pelastustoimen osalta saa missään tilanteessa vaarantaa itsehallinnollisen sote-maakunnan järjestämisvastuuta, tai heikentää sen kykyä huolehtia alueen asukkaiden palveluiden saatavuudesta ja saavutettavuudesta, talouden kantokyvystä tai alueellisesta päätöksentekokyvystä.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei pääosin

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä pääosin

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä pääosin

44. Voimaantulolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaantulolaista.

Kysymys 37. Merkittävä osa väliaikaisen toimielimen valmistelun tuesta ja tiedon tuottamisesta tapahtuu nykyorganisaatioissa kuntien ja kuntayhtymien resursseilla. Uudistuksen valmistelusta aiheutuvat kustannukset tulisi korvata kunnille ja kuntayhtymille väliaikaisen toimielimen toiminta-ajalta.

Kysymys 38. Maakunnan käyttöön siirtyvien kiinteistöjen siirtymäajan vuokra-aika on liian lyhyt suhteutettuna kiinteistöjen investointikustannuksiin ja taloudelliseen pitoaikaan. Kunnat ovat investoineet kiinteistöihin lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Lakiesityksestä ei käy ilmi, mitä maakunnan käyttöön siirtymäajaksi vuokrattavan merkittävän kiinteistövarallisuuden omistuksille tehdään siirtymäkauden jälkeen. Kuntia ei voi velvoittaa omistamaan maakunnan järjestämistä vastuulla olevia toimitiloja siirtymäajan jälkeen. Se veisi pääomia ja voimavaroja kuntien vastuulle jäävien tehtävien toteuttamisesta, ja olisi ongelmallista kilpailuneutraliteettia koskevan sääntelyn näkökulmasta.

Kysymys 39. Korvausraja, eli 0,7 kunnallisveroprosentin korotustarve on liian suuri. Lähes prosenttiyksikön suuruinen korotustarve on hyvin merkittävä nykyisessä kuntatalouden tilanteessa.

On huomioitava, että uudistuksen myötä kunnallisveroprosentit alenevat 12,63 prosenttiyksiköllä nykyisestä, jolloin 0,7 kunnallisveroprosentin suhteellinen merkitys kasvaa olennaisesti.

Kysymys 41. Nykyisin monissa sosiaalipalveluissa, kuten lastensuojelussa, vanhuspalveluiden asumispalveluissa sekä vammaisten palveluissa tukeudutaan yksityiseen palvelutuotantoon. Ostopalveluiden käytön perusteena on mm. palveluiden saatavuuden varmistaminen sekä kustannusten kasvun hillintä. Jos nykyisiä ostopalvelusopimuksia puretaan merkittävästi tai liian nopealla aikataululla, purku vaikuttaa korottavasti sote-kustannuksiin.

Sopimusten mitätöimisessä on huomioitava palvelutuotannon turvaaminen, riittävän resurssin, osaamisen ja voimavarojen riittävyys maakunnassa. Mitätöiminen ei saa vaarantaa väestön terveyttä eikä hoito- ja palveluketjujen toteutumista. Maakunnalle tai entisille sopimuskumppaneille (=kunnat tai kuntayhtymät) mahdollinen aiheutuva korvausvelvollisuuden riski tulee huomioida, kuten myös palveluntuottajien toteuttamat mahdolliset investoinnit.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden nykyisessä monituottajamallissa onkin varmasti kehittämistä, mutta kasvava palvelutarve vaatii erilaisia toimijoita sote-sektorille, jotta väestön palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan. Maakunnan palvelutuotannon kehittämisen kohteena tulee olla hankinta- ja sopimusosaamisen vahvistamisen sekä alueelliseen kumppanuuteen ja yhteiskehittämiseen panostaminen alueen eri palveluntuottajien kanssa mukaan lukien julkinen ja yksityinen tuotanto.

Kysymys 43: Aikataulu on tiukka. Valmius käynnistää maakunta kuvatussa aikataulussa edellyttää mm kuntien tiivistä sitoutumista tiedon tuottamiseen valmistelukaudella. Nykyinen epidemiatilanne haastaa maakuntavalmistelun sekä kuntien valmiuden osallistua valmistelutehtäviin, myös taloudelliset reunaehdot tulee huomioida. Sosiaali- ja terveyspalveluiden fokus on tällä hetkellä epidemian hallinnassa ja väestön terveyden turvaamisessa. Tämä tulee huomioida sekä aikataulussa että henkilö- ja taloudellisessa resurssoinnissa.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen pelastustoimen tehtävien rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä pääosin

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymys 49. Pelastustoimen tehtävien rahoituksen määräytymistekijöitä ja niiden painokertoimia ei ole selkeästi avattu nykyisille pelastuslaitoksille. Painokertoimet näyttävät mekaanisena riskiruutujen tarkasteluna pelastustoimen riskikertoimen osalta, eivätkä siten anna tarkkaa kuvaa pelastustoimen alueiden todellisesta riskien ja uhkien kehityksestä. Pelastustoimen riskikerroin ei myöskään huomioi alueiden kehittämissuunnitelmia riskeihin ja uhkiin perustuen. Alueiden pelastustoimen palveluita tulee kehittää ja rahoittaa suunnitelmallisesti riskianalyyssissä todettujen tarpeiden mukaisesti alue- ja riskikehitys huomioiden.

Pelastustoimen rahoituksen tason tarkistaminen poikkeaisi sote-palvelujen rahoituksen tarkistamisesta, sillä pelastustoimessa ei ole sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja vastaavaa palvelutarpeen kasvupainetta. Pelastustoimen rahoituksessa otettaisiin huomioon vain kustannustason muutos sekä mahdolliset tehtävien muutokset. Keski-Suomen pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan pelastustoimen rahoituksessa tulisi huomioida sotepalveluiden mukaisesti palvelutarpeen kasvupaine

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

kyllä pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Pysyvä muutosrajoitin on ongelmallinen, sillä mm. koronaepidemian hoito ja kuntayhtymien yli/alijäämätilanne vaikuttavat vuosien 2021–2022 sote-kustannuksien kehitykseen merkittävästi. Ylipäätään kuntien talouden toteumiin yksittäisten vuosien osalta vaikuttaa olennaisesti satunnaiset tekijät, joka voi johtaa kuntien yhdenvertaisen kohtelun vaarantumiseen. Kunnille ei tule jäädä muutosrajoittimen kautta pysyvää valtionosuuksien vähennystä uudistuksen jälkeen. Se heikentää kunnan taloudellista kykyä vastata lakisäätöihin tehtäviinsä ja alueen elinvoimaisuuden edistämiseen.

Lakiesitys edellyttää myös sairaanhoitopiirien alijäämien kattamisen vuoden 2022 loppuun mennessä, joka vaikuttaa kuntien kustannuksien kehitykseen, sekä kuntien kykyyn vastata lakisäätöistä tehtävistään. Sekä kuntien, että sairaanhoitopiirien talouteen syntyy merkittäviä ja ennakoimattomia alijäämiä myös koronaepidemian vuoksi.

Tuleva kuntien valtionosuusjärjestelmä tulisi pääosiltaan koostumaan erilaisista uudistukseen liittyvistä siirto- ja tasauselementeistä. Tämä ei lisää kuntien valtionosuusrahoituksen läpinäkyvyyttä tai kannustavuutta.

Talouden siirtolaskelmien ja omaisuusjärjestelyjen perusongelmana vaikuttaa olevan se, että lakiesityskokonaisuudella maakuntien taloudellinen tilanne saatetaan lähtötilanteessa tasapainoon ja kuntien vastuulle jäävät talouden alijäämät ja riskit. Uudistus tulee näin ollen heikentämään kuntien taloudellista kantokykyä huolehtia alueensa elinvoimaisuudesta, kehityksestä ja palveluiden järjestämisestä. Uudistuksen toteutukseen tulee liittää elementti, jolla kuntien elinvoimaisuudesta huolehditaan.

Kompensaatio- ja korvausraja omaisuuden siirtotilanteessa (kunnallisveroprosentin laskennallinen 0,7 prosenttiyksikön korotustarve) on liian suuri. Uudessa kuntataloudessa kunnallisveroprosentit ovat 12,6 % alhaisempia ja siten 0,7 prosenttiyksikköä on hyvin merkittävä veroseuraamus kuntalaisille ja kunnalle.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

kyllä pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämistä vastuissa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

kyllä pääosin

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Muutoskustannusten määrittelyssä tulisi huomioida koronakriisin vaikutukset sote-palveluiden digitaalisiin vaatimuksiin ja toimintaympäristön muutoksiin.

Sote-järjestäjän eli sote-maakunnan tiedonhallintaan liittyvät vaatimukset ovat edellistä vaalikautta yksinkertaisemmat, sillä maakunnan järjestämistä tehtävää ja palvelutuotantoa ei irroteta toisistaan yhtä voimakkaasti, kuin valinnanvapauden sisältäneessä maakuntamallissa olisi tapahtunut. Lausuntokierroksella olevassa mallissa maakunta kykenee tuottamaan tietoa järjestämistä vastuullaan olevista palveluista yksinkertaisemmin menettelyin kuin valinnanvapauden monituottajamallissa.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digisoihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

Vastauksena kohtiin a, b ja c: Järjestämistä vastuun siirtymiseen, sekä ostopalveluihin liittyvään palvelurakenteen muutoksiin voi sisältyä merkittäviä taloudellisia, sekä sopimusriskejä. Kustannuksia voi syntyä sote-maakunnille suoraan siirtävistä (mitätöityvistä) sopimuksista, sopimustuottajien investoinneista, sekä regressiona kohdentuvista kunnille/kuntayhtymille mahdollisesti realisoituvista riskeistä.

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

Lausunnon antajalla ei ole voimassa sopimuksia jotka voisivat mitätöityä, joten ei tarvetta arvioida.

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Lausunnon antajalla ei ole voimassa sopimuksia jotka voisivat mitätöityä, joten ei tarvetta arvioida.

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Keski-Suomen sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Opiskeluhuollon koulukuraattori- ja psykologitehtävien siirto maakuntaan muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden mukana on lähtökohtaisesti myönteinen asia, sillä se parhaimmillaan mahdollistaa opiskeluhuollon (koulut- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) johtamisen ja kehittämisen yhtenä kokonaisuutena. Organisaatioiden välille tulee kuitenkin saada muodostumaan rajapinnan sijasta yhdyspinta. Kuraattori- sekä psykologien rooli opiskeluhuollon toiminnassa on lapsen tai nuoren kanssa keskeinen, jonka vuoksi riski eriytymisestä ja tietokatkoista tulee estää huolellisesti. Maakunnan ja opetuksen sekä varhaiskasvatuksen tiivis yhteistyö tulee kuitenkin varmistaa maakuntien aloituksen jälkeen, jotta lasten ja nuorten ongelmiin voidaan puuttua laaja-alaisella yhteistyöllä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Koulukuraattorien ja psykologitehtävien siirtymisessä maakunnan vastuulle herää aiheellinen kysymys kuntien vastuusta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnille säilytetään laajasti hyte- vastuuta, mutta samaan aikaan asiantuntijuutta ja resurssia vaativan tehtävän hoitamiseen siirretään maakuntaan.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Oksanen Simo
Muuramen kunta